

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. אפילו נימא נמי הויא שומר 2
- ב. רוטב ... שומנא ... הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין אלא חלב דקריש 2
- ג. ציר שעל גבי ירק מצטרף לככותבת ביום הכפורים ... משום יתובי דעתא הוא. 3
- ד. והקיפה ... פירמא ... הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין ... תבלין 3
- ה. הקפה את הדם ואכלו או שהמחה את החלב וגמעו חייב 3
- ו. המחחו וגמעו אם חמץ הוא ענוש כרת 4
- ז. אם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח לחם עוני אמר רחמנא והאי לאו לחם עוני הוא 5
- ח. גבי נבלת עוף טהור ... המחחו באור טמא בחמה טהור 6
- ט. הטמאים לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלהן 7
- י. הטבל והחדש וההקדש והשביעית והכלאים כולן משקין היוצאין מהן כמותן 8
- יא. פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקה הביא ענבים ודרכן מנין תלמוד לומר תביא 8
- יב. דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתווניות ושאר מיני פירות של תרומה ... פוטר 9
- יג. אין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים 11

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף קכ.

א. אפילו נימא נמי הויא שומר

כבר התבאר לעיל דף קיח: שעור שיש עליו¹ כזית נבילה הנוגע בשעור שכנגדו מאחורי העור, נטמא מפני שהעור ושערו² שומר לבשר, וי"א שאף שערה אחת שומר היא³.

ב. רוטב ... שומנא ... הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין אלא חלב דקריש

כבר התבאר לעיל דף קיז: שכל האוכלין מצטרפין לכביצה לטמא טומאת אוכלין כשהם מחוברים ונעשו גוף אחד, אבל אם אינם מחוברים אף על פי שנוגעים זה בזה אינם מצטרפין ואפילו במין אחד⁴.

הרוטב והמרק⁵ כשהיא קרושה⁶ שדרך לאכלה עם הבשר ולא בפני עצמו⁷, מתטמאין, ומטמאין, ומצטרפין לכביצה או לכחצי פרס⁸. מפני שכל אלו שומר לבשר, והשומרים מצטרפים לטומאה קלה שהיא טומאת אוכלים⁹. אולם השומן¹⁰ עצמו מטמא ומיטמא טומאת אוכלין ונבלות כיון שהוא אוכל בעצמו.

¹ רמב"ם שם הלכה יא

² כך תיקן בבס"מ

³ לקוטי הלכות כ:

⁴ ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קסה סעיף ט. מהמל"מ.

⁵ רמב"ם שם הלכה ד

⁶ ובגמרא חלב דקריש פירש רש"י לחה היוצאה מן הבשר שקורין גליי"רא

⁷ ר"ב שם ובבס"מ תמה ואיני יודע למה סתם רבינו והמרק ולא התנה שיהיה קרוש כדאמרינן בגמרא להלן דף קכ

⁸ ומשמע להדיא דבאפי נפשיה לא, ולעיל כתב דכל אלו צריכין מחשבה והכשר, אבל כשיש מחשבה והכשר מטמאין גם בלא צירוף. אמנם האמת כן הוא. וזה מתבאר ממה שבארנו לעיל סי' קס"ג סעי' י"ב דוודאי כן הוא היכא דחשיב עליהו גם הם בעצמם בלא צירוף מטמאין, וכאן מיירי בסתמא שלא חשב עליהו להאכילם לאדם ולכן רק מצטרפין. ערוה"ש העתיד שם יב

⁹ ר"ב שם

¹⁰ בלקוטי הלכות כ: עין משפט אות ג כתב שהרמב"ן השמיטו דפשוט הוא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ג. ציר שעל גבי ירק מצטרף לככותבת ביום הכפורים...

משום יתובי דעתא הוא

כבר התבאר במסכת יומא דף פ: שאע"ג שאוכלין¹¹ ומשקין שאכל חצי שיעור ושתה חצי שיעור אין מצטרפין, לפי שאין דעתו מתיישבת בכך, אבל האוכל ירק עם הציר שעליו וכן בשר עם המלח שעליו, הרי הציר והמלח מצטרפין להשלים לבישועור לפי שכל משקה הבא להכשיר את האוכל הרי הוא כאוכל. וכן הדין בשרה פתו ביין או במים מצטרף היין או המים להפת.

ד. והקיפה... פירמא... הוא עצמו יטמא טומאת אוכלין...

תבלין

עוד התבאר שם שהתבלין, שבקדירה שאין נאכלין בפ"ע רק עם הבשר, מתטמאין, ומטמאין, ומצטרפין לכביצה או לכחצי פרס¹². אך שאריות הבשר והתבשיל הנמצאות בתחתית הקדיקה הרי הם אוכלין עצמן ומטמאין אף טומאת נבילות¹³.

ה. הקפה את הדם ואכלו או שהמחה את החלב וגמעו חייב

כבר התבאר במסכת מנחות דף כא. שי"א¹⁴ שדם בהמה חיה או עוף שבישלו לא יצא מתורת דם ואם הזה ממנו נחשב הזאה¹⁵ וכן דם שפירש

¹¹ שו"ע ונו"כ או"ח תריב ב

¹² ומשמע להדיא דבאפי נפשיה לא, ולעיל כתב דכל אלו צריכין מחשבה והכשר, אבל כשיש מחשבה והכשר מטמאין גם בלא צירוף. אמנם האמת כן הוא. וזה מתבאר ממה שבארנו לעיל סי' קס"ג סעי' י"ב דוודאי כן הוא היכא דחשיב עליהו גם הם בעצמם בלא צירוף מטמאין, וכאן מיירי בסתמא שלא חשב עליהו להאכילם לאדם ולכן רק מצטרפין. ערוה"ש העתיד שם יב

¹³ מוכח בנמ' ובתוס' שם

¹⁴ דעת רש"י בכמה מקומות וכמש"כ הכו"פ ריש סי' ס"ט והרי"ף חולין ל"ט א' וב"ד חי' הר"ן חולין קב א. וב"ד הרמב"ם פ"ו ה"ו, עי"ש בלח"מ ובב"י סי' פז בדעתו ועי"ש בש"ך ס"ק טו ובפתיחה לפמ"ג הל' מליחה. ובש"ת רב פעלים ו"ד כ"ה פסק דהוי דאורייתא. וכן פסק הובחי צדק (סמ, א) אלא כתב שחכמי הישיבה פקפקו ע"ז. וכן כתבו הערך השולחן (אות א'). ובש"ת חת"ס (יו"ד סי' ע') דהוי דאורייתא.

¹⁵ תורת הקדשים יא. אות ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ע"י הבישול או מליחה אסור מדאורייתא באכילה. וי"א¹⁶ שיצא מתורת דם ופסול להזאה, ולענין אכילה אין איסורו אלא מדרבנן, דדם שבשלו או מולחו¹⁷ דרבנן הוא¹⁸.

אם הקפה את הדם בחמה לא יצא מתורת דם, וחייב באכלו.

האוכל כזית חלב¹⁹ מבושל, כגון שהמחה את החלב וגמעו, במזיד חייב כרת, ואם התרו בו ואכל כזית, לוקה, ואם אכל בשוגג, חייב חטאת וחצי שיעור ג"כ אסור מן התורה.

אך אם²⁰ אינו מבושל אינו דרך הנאתו ופטור וכן אם המחה את החלב וגמעו כשהוא חם עד שנכוה גרונו ממנו הרי זה פטור.

ו. המחחו וגמעו אם חמץ הוא ענוש כרת

כל האוכל כזית²¹ חמץ בפסח מתחלת ליל חמשה עשר עד סוף יום אחד ועשרים בניסן במזיד חייב כרת שנאמר (שמות יב פסוק יט) כִּי כָל אֹכֵל

¹⁶ תוס' חולין ק"ט א' וק"א א' ד"ה דם סה"ת סי' נ"ו; רא"ש חולין פ"ח סי' כ"ז וסי' ל"ג תוה"א להרשב"א בית ג' שער ג' בנותן כלי תחת הצלי, והביאו הטור ס"ס ע"ו; בדק הבית להרא"ה שם; סמ"ק סי' ר"ה בלב עוף, ועי"ש במסיה לפי תומו ובב"י סי' ס"ט בדעתו מפני שדם שבישלו מדרבנן; ר"ן חולין פ"ז ברישא בכבשא, ועי"ש פ"ח בלב, ועיין בצ"צ פסק"ד ריש סי' ס"ט שהקשה סתירה בר"ן וכ' שחי' העור והרומב אינם של הר"ן. וכ"פ הרמ"א בד"מ סח י, וס"ט ימ, ט"ז סי' ס"ט ס"ק כד; ש"ך סי' ס"ט ס"ק מב ועו וסי' ע ס"ק מט; פרי"ח סי' ס"ק א.

¹⁷ שיעור המליחה, שהדם היוצא על ידי כך יקרא דם שמלחו, הוא כדי שיהיה אינו נאכל מחמת מלחו, אבל הדם היוצא על ידי מליחה מועטת אסור מן התורה

¹⁸ בבינת אדם אות כ"ג ס"ל "דאין כדאי להכריע וכל שומר נפשו ירחק ממנו וכו' ועל כל פנים אין להקל אלא אם כן יש עוד הרבה צדדים להקל" וברם היוצא בתחילת הבישול, בפתחה להפמ"ג בשם בית יעקב ע"פ תוס' חולין ק"א א' ד"ה דם שכשנפלט עד שלא נתבשל הוא דאורייתא, וכ"כ ביד אברהם לשו"ע שם י, וכ"כ הפמ"ג שם להוכיח מרשב"א במשמרת הבית בענין רישא בכבשא שהדם חם ופולט אפילו לא הגיע עדיין לבישול ואסור מה"ת שאינו נקרא דם שבישלו אלא כשנתבשל כמאכל בן דרוסאי, שהוא הנקרא בישול בכל מקום, אבל כל הנפלט מהבשר קודם שהגיע לכלל בישול זה, הוא דם גמור ועוברים עליו, והביא שן דיש סוברים שכל שנפלט על ידי כלי ראשון מיד, הרי זה מדרבנן, אפילו שלא הגיע לידי שיעור בישול, וכן כשנפלט בתחילת המליחה מיד, הרי זה בכלל דם שמלחו.

¹⁹ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ז הלכה א

²⁰ רמב"ם שם פרק יד הלכה יא

²¹ רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק א הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מִחְמָצֵת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא, בְּשׁוּגָג חֵיִיב קָרֵבֶן חֲטָאת קְבוּעָה, אֶחָד הָאוֹכֵל
וְאֶחָד הַמִּמְחָה וְשׁוֹתָהּ.

לפִּיכֶךְ שֶׁכֵּר²² שְׁעוֹשִׁים מַחֲטִים וְשְׁעוּרִים דִּינוּ כַחמֶץ גִּמּוּר וַיֵּשׁ בּוֹ כֶּרֶת בְּשִׁתִּייתוֹ אִם
אֵיכָא כֹזִית בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס, וְאִפִּילוּ אִם אֵין בּוֹ שִׁיעוּר זֶה עַכ"פּ טַעַם חֲמֶץ יֵשׁ בּוֹ וְקִי"ל
טַעַם כַּעֲיֶקֶר דְּאוֹרִייתָא.

ז. אִם מִצָּה הִיא אֵין אָדָם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבְתוֹ בַּפֶּסַח לֶחֶם עֹנִי אָמַר רַחֲמֵנָא וְהָאִי לֹאֻ לֶחֶם עֹנִי הוּא

וְכִבֵּר הִתְבָּאֵר בַּמִּסְכָּת פֶּסַחִים דָּף מָא. שְׁיוֹצֵא²³ אָדָם יְדֵי חוֹבְתוֹ בַּמִּצָּה
שְׁרוּיָה בְּמִים לְאַחַר אִפִּייתָהּ, וְהוּא שְׁלֹא נִימוּחָהּ. וְאָף עַל פִּי שְׁנַת־מִסְמָסָה
בְּמִים, לֹא יִצְאָתָה מִכֻּלָּל לֶחֶם כָּל זֶמֶן שְׁלֹא נִימוּחָהּ לְגַמְרִי²⁴.

וּמִכָּל מְקוֹם לִכְתּוּחָהּ טוֹב שְׁלֹא לִצְאָתָה בַּמִּצָּה שְׁרוּיָה אֲלֵא אִם כֵּן הוּא זָקֵן אוֹ
חֹלָה וְקִשָּׁה לּוֹ לֹאֲכֹל מִצָּה יְבִישָׁה, אִזְ שׁוֹרִינֵן לוֹ בְּמִים²⁵. וְצָרִיךְ לִיזְהֹר לִשְׁרוּת
כֹּזִית שְׁלֹם בִּיחָד אֲבָל אִם יִשְׁרָה פְּרוּסוֹת פְּחוּתוֹת מְכֹזִית אֵינּוּ יוֹצֵא בָּהֶן יְדֵי
חוֹבְתוֹ אִם נִשְׁרוּ כָּל כֶּךְ עַד שְׁנַת־לְבָנוֹ הַמִּים מַחֲמָתָן שֶׁכֵּבֵר נִתְבַּטְּלוּ מִתּוֹרַת
לֶחֶם. וַיֵּשׁ עוֹד עֵצָה לְמִי שֶׁקִּשָּׁה לּוֹ לֹאֲכֹל מִצָּה יְבִישָׁה שִׁיאֲכֹל מִצָּה מְפֹרֶרֶת
אָף שֶׁהוּא כִקְמָחָ וּמִבְּרִכֵּין ע"ז הַמוֹצֵיאִ וְאֲכִילַת מִצָּה וּבִלְבָד שִׁיאֲכֹל כֹּזִית²⁶.

וְצָרִיךְ לִיזְהֹר שְׁלֹא תִהְיֶה נִשְׁרִית בְּמִים 24 שְׁעוֹת, שְׁכָל הַנִּשְׁרָה מַעַת לַעַת נִקְרָא כְּבוֹשׁ
וְהָרִי הוּא כְּמִבּוּשָׁל, וְאֵין יוֹצֵאֵין בַּמִּצָּה מִבּוּשָׁלָתָ כְּמוֹ שִׁתְּבָאֵר.

וְלֹא יִשְׁרָה אֲלֵא בְּמִים אֲבָל לֹא בְּשֶׁאֵר מִשְׁקִין וּמִי פִירוֹת וְלֹא בְּמֶרֶק, לְפִי שֶׁהֵן מִפִּיגִין
אֶת טַעַם הַמִּצָּה שְׁנוֹתֵנִין בָּהּ טַעַם שְׁלֵהֶם. וְאָף עַל פִּי שֶׁאֵין צָרִיךְ שִׁיטְעוּם טַעַם מִצָּה

²² מ"ב תמב ס"ק כד

²³ שו"ע ונו"כ תסא ד

²⁴ בה"ל שם ד"ה והוא ושכן דעת הב"ח והגר"א וכ"כ בשו"ע הגר"ז.

²⁵ ולמקפידים לא לאכול "שרויה" בפסח יאכל מיד אחרי שנתנן במים כמבואר בשע"ת תנח רמב"ם הלכות
כלאים פרק י הלכה כז

ואם אינו יכול וחייב לשרות זמן מה יפרר כמבואר להלן.

²⁶ בה"ל שם ד"ה יוצא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בפיו שאפילו בלע מצה ולא לעסה יצא. מכל מקום המצה עצמה צריך שיהיה בה טעם מצה ולא שיופג טעמה על ידי טעם אחר²⁷.

אולם אם הזקן או החולה אי אפשר לו לאכול מצה השרוייה במים, שורין לו ביין או בשאר משקין כדי שלא יתבטל ממצות מצה, כי יש אומרים שאף היין ושאר משקין אינן מפיגין טעם המצה כיון שלא נתבשלה בהן אלא שנשרית בהן. אבל שאר כל אדם שאכל מצה השרויה בשאר כל המשקין חוץ ממים, לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולאכול מצה אחרת. בין הכזית של ברכת מצה בין הכזית של אפיקומן כי העיקר כסברא הראשונה.

אין יוצאין במצה המבושלת לאחר אפייתה אפילו בדיעבד גם אם כל חתיכה גדולה מכזית, אפילו לזקן או לחולה לפי שהבישול מבטל את טעם המצה, ואפילו לא נתבשלה ברותחין אלא שנפלה לתוך מים חמים בכלי ראשון שהיד סולדת בו, והסירה מיד, הרי היא נקראת מבושלת ואין יוצאין בה.

אם נפלה לתוך כלי שני יוצאין בה, שכלי שני אינו מבשל, ומכל מקום יש להחמיר לכתחלה אם לא לצורך, לפי שיש מסתפקין וחוששין על הפת שמא היא מתבשלת אף בכלי שני.

ח. גבי נבלת עוף טהור ... המחזהו באור טמא בחמה טהור

כבר התבאר במסכת נזיר דף נ. שהאוכל מנבלת העוף²⁸ הטהור נטמא על ידי אכילתו אך אם אכל מן העצמות הרכין או מן הגידין ומן השלל של ביצים ומן הדרם ומבשר מן החי ממנו טהור, אבל האוכל מן האשכול של ביצים ומן הקורקבן ומן בני המעיים, או שהמחה את החלב כלומר את שומן

²⁷ "בשעה"צ שם ס"ק כט ולעניות דעתי קשה, מאי שנא מהא דאמרין לישין עיסה ביין ושמן ודבש, דבודאי גם שם איתא טעם יין ודבש יותר מעל ידי שריה ביין, ואפילו הכי מותר וגם היה יוצא בהן ידי חובה, ורק משום דלא הוי לחם עוני, אלא ודאי דוקא על ידי בישול אמרין שאבד טעם הפת ... אבל במה שמרניש בזה טעם יין לא אכפת לן, וייש שם "דלמא היין מבטל טעם דמצה, ואינו דומה לעיסה שגלושה בדבש דהתם גלושה קודם שנעשה פת ונאפה הכל ביחד ונקרא פת מתובלת, מה שאין כן הכא שאחר שנגמר הפת באפייתה עירב בה טעם אחר"

²⁸ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ג הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

העוף באור באש וגמעו, ה"ז טמא כאוכל משרשם שהשותה בכלל אוכל²⁹,
המחהו בחמה וגמעו טהור שהרי הסריחו³⁰.

ט. הטמאים לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלהן

כבר התבאר לעיל דף קיב: שבשר שחוטתו³¹ שמלחו עם בשר טריפה, או
שהטריפה מלוחה והכשירה תפלה והם נוגעים זה בזה, אסור כדי קליפה.
ש"ע פ"א שאינו בולע מדם הטריפה, בולעת מצירה³².

דף קכ:

²⁹ בחולין דף ק"ב הקשו המחל את החלב וגמעו אכילה כתיבה ביה והא לאו אכילה היא אמר ריש לקיש אמר
קרא נפש לרבות את השותה ע"כ, וכיון שכן קשה טובא על רבינו שנתן טעם משום שהשותה בכלל אוכל דזה
אינו דאילו לא הוה ריבויא דנפש לא הוה מחייב דאין שתיה בכלל אכילה, וכבר קדמני בקושיא זו הרב לח"מ
ז"ל פ"א דחמץ ומצה, ותירץ דכוונת רבינו מבח קרא עיין שם וכו' האמת דרבינו נתכוון להשמיענו הדין דלא
מיבעא בדבר שדרכו בשתיה כגון יין ושמן אלא אפילו דבר שאין דרכו בכך כגון המחל את החלב וגמעו
אפ"ה בכולהו אמרינן דשתיה בכלל אכילה דכן הוא לפי האמת. מעשה רקח שם.

³⁰ ודע דכפי סברת רבינו דס"ל דאין אצל בעוף יש לדקדק בכרייתא דתני בחמה טהור והוי טעמא משום
דאסרה ונפסל מאכילת החלב למה לי משום דנפסל מאכילת החלב ת"ל דאפילו ראוי לכלב אינו מטמא משום
דהוי נצל ואין נצל בעוף. (א"ה קצת צ"ע דבתם איירי בחלב שומן העוף וודאי אינו נצל כשנמחה שהרי הומחה
באור מטמא, ולהכי בעי' למימר דבחמה אינו מטמא כיון דאסרה) ונראה דס"ל לרבינו דנצל לא הוי אלא
היכא דנימוח מעצמו שנרקב ונעשה כעין ליחה אך היכא דנימוח ע"י חמה אין זה קרוי נצל ומש"ה איצטריך
לטעמא דכיון דאסרה אינו ראוי לכלב. משנה למלך שם פרק ג הלכה יא

³¹ שו"ע ונו"כ ע ג

³² כמב' דציר של בשר נבלה או טריפה הוי איסור דאורייתא. וכן כתב הב"י (סימן ע) וז"ל הא דציר דגים
טמאים אסור, משמע בפרק ג"ה (צמ:): דאינו אלא מדרבנן אבל ציר שרצים ונבלה, משמע בכמה דוכתי
(בכורות ו: חולין קיב: קכ). דהוי דאורייתא, ולפיכך כתב המרדכי בפרק כל הבשר (סי' תשיז) דבשר שחוטתו
ספק אם נמלחה עם נבלה, ספק דאורייתא לחומרא. אבל דגים ספק אם נמלחו עם טמאים ספיקא דרבנן
לקולא. וכ"כ הרא"ש בס"פ אין מעמידין (סי' מב). וגם הט"ז (ס"ק ט') כתב וז"ל בשערי דורא (שער י' סי' כ')
כתב ואי איכא ספיקא אם נמלח בשר שחוטתו בהדי בשר נבילה הוי ספק דאורייתא לחומרא עכ"ל. אבל ציר
דגים טמאים הוי איסור דרבנן. וכן כתב הש"ך (ס"ק י"ח) וז"ל ... מ"מ בולע מציר שהיא נוח ליבלע, דדוקא גבי
דם אמרינן אידי דמריד למיפלט לא בלע אבל לא בשאר איסורים, וציר נבילה וטריפה ושרצים הוא
מדאורייתא, משא"כ ציר דגים טמאים דהוי מדרבנן ... ונ"מ לענין ספיקא: וכן המהריק"ש (בהגהותיו סימן ע'),
ס"ק ט"ז) והפרי"ח (ס"ק י"ח), והחוו"ד (ס"ק י'), והשולחן גבוה (ס"ק א') כולם סוברים דציר דגים טמאים הוי
איסור דרבנן.

6. והרמ"א וגם הוב"צ (סימן פ"ג, כ"ט וסימן ע' אות כ') כתבו דיש לחלק בין ציר דגים טמאים כחוששים דהוי
איסור דרבנן, לשמנים דהוי איסור דאורייתא. והנ"מ היא בספק אם אזלינן לקולא או לחומרא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י. הטבל והחדש וההקדש והשביעית והכלאים כולן משקין

היוצאין מהן כמותן

הטבל והחדש³³ וההקדש וספיחי שביעית והכלאים והערלה משקין היוצאין מפירותיהן אסורים כמותן ואין לוקין עליהן³⁴, חוץ מיינן ושמן של ערלה ויין של כלאי הכרם שלוקין עליהן כדרך שלוקין על הזיתים ועל הענבים שלהן.

יא. פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקה הביא ענבים ודרכן

מנין תלמוד לומר תביא

אין מביאין³⁵ בכורים משקין בין אם מפריש³⁶ מתחלה משקין ובין אם הפריש פירות ואח"כ עשה מהן משקין ואפי' עשה זה לטובת הכהן ואפי' כבר נתנן לכהן לא מהני ואפי' הכהן עצמו אסור לו לעשות מהפירות משקין דהוי הפסד כמו בתרומה. שנאמר³⁷ (דברים כו פסוק ב) מִרְאשִׁית פֶּלֶךְ פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְרֹא מֵאֲרֶצֶךָ וְגו' ולא משקה, ואם הביא משקין אין מקבלין ממנו³⁸.

חוץ מזיתים³⁹ וענבים בלבד שדרכן בכך ואין זה הפסד ולכן יכול להביא לכתחלה משקין או אם הפריש ענבים יכול לעשותן משקין ולהביא וכן הכהן יכול לעשות משקין. וי"א⁴⁰ שגם ביינן ושמן אין מביאין אח"כ בצרן מתחלה

³³ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י הלכה כב

³⁴ ואף על גב דיליף להו התם מקראי משמע לרבינו דאסמכתא בעלמא וכדתנן בסוף תרומות (פי"א מ"ג) אין סופנים ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים וה"ה לאינך דמאי שנא. כס"מ

³⁵ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ב הלכה ד

³⁶ ירו' סוף חלה ואפי' משזכו בהן הבעלים וכפי' הרש"ם

³⁷ מינה ילפי' דזיעה בעלמא הוא חוץ מזיתים וענבים דמרבין בנמ' מקרא עי' ר"ש פי"א דתרומות מ"ג.

³⁸ משמע דאפי' אם הפריש מתחלה פירות ואח"כ עשאן משקין ג"כ אין מקבלין ממנו דהתורה מיעטתו דזיעה בעלמא הוא ומ"מ אסורין לזרים מדרבנן וכנ"ל פי"א מתרומות ה"ב אבל אם הפריש בתחלה מי פירות י"ל דאין קדושה חלה עליה כלל. ציון הלכה שם סו

³⁹ עי' תוס' ערבין י"א א' ומש"כ מלא"ש צ"ע

⁴⁰ ר"ש ורא"ש ור"י בן מ"צ ורע"ב ושנו"א תרומות פי"א מ"ג וסוף חלה וכדאי' בירו' וגם במאירי סוף חלה הביא שיש פוסקים כן ונראה שהסכים כן ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לכך. וי"א דלכתחלה אין להביא יין ושמן ואם הענבים אין מתקיימין עד ירושלים מוטב שיעשה צמוקין ממה שיעשה יין⁴¹.

יב. דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתוניות ושאר מיני פירות של תרומה ... פוטר

תמרים של⁴² תרומה מותר לחבצן ולקבצן כעיגול הדבילה ואסור לעשות מהם שכר שמכיון שהופכן ממאכל למשקה הוי הפסד תרומה⁴³. וכן שעורים של תרומה אסור לעשות מהן שכר ואפי' נשאר בהן כזית בכדי אכילת פרס⁴⁴.

וכן אין עושין תמרים דבש⁴⁵ ולא תפוחים יין ולא פירות הסתיו כלומר הענבים הגדלות בסתיו⁴⁶ שאין מתבשלות לעולם אין עושין מהן חומץ⁴⁷ וכן שאר כל הפירות כגון תותים תאנים ורמונים⁴⁸ אין משנין אותן מבריייתן בתרומה⁴⁹. וכן חלב שקדים ושמן אגוזים⁵⁰ ואפי' הכהן עצמו אסור לו לשנותו

⁴¹ מאירי חולין כאן וכ"כ בסוף חלה ונראה שם"ל כהפי' שדהו התוס' בערכין י"א א' וכ"כ בשמ"ק שם אות י"א בשם הרא"ש דלכתחלה אין לדורכן ואם דרכן מביאין

⁴² רמב"ם הלכות תרומות פרק יא הלכה ב

⁴³ ובהלכתא גבירתא כ' הטעם משום שזורק את הפסולת אבל לכאן' גם במינים שנסחטין כולן אסור ובסמוך אי' שגם לעשות מתמרים דבש אסור וממו"ח (וצ"ל) שליט"א שמעתי שהחידוש כאן שאפי' עשה מהן דבש (דאכתי הוי תרומה מדרבנן) אסור לעשות מהדבש שכר. ציון ההלכה שם מג

⁴⁴ עי' או"ח סי' ר"ב ס"א ובמ"ב שם סקט"ז

⁴⁵ אף על גב דכתיב בתורה זית שמן ודבש הכונה תמרים שיוצא מהן דבש אבל דבש תמרים גופא זיעה בעלמא הוא ואינו בכלל פרי. עיינב מ"ב שם סקט"ו ונראה דאפי' לפ"ד הבה"ג (מובא בתוס' וברבנו יונה ושאר ראשונים בברכות ל"ח א') דדוקא שנתן לתוכו מים מברכין עליו שהכל מודה דלענין תרומה הוי הפסד ואסור לשנותו דהא תנן אין עושין תמרים דבש ועי' רשב"א שם וכן מוכח בתוס' ב"ב צ"ו ב' ד"ה אחד. ציון ההלכה מה

⁴⁶ רש"י בברכות ל"ח א' ועי' במאירי שם שכ' שאינם ראויין ליין אלא לחומץ:

⁴⁷ ואף על גב דהמשקין היוצאין מהן חשובין יותר מהן עצמן מ"מ כיון שגם המשקין היוצאין מהן גרועין מקרי זיעה בעלמא ואסור לשנותו. רשב"א ורשב"ץ ונמוק"י שם:

⁴⁸ עיין פפסחים כד:

⁴⁹ והוי הפסד וילפי' לה מדכתיב משמרת תרומתי שצריך שימור ואסור להפסידה. הרב מבי"ט בק"ס וכ"נ ברש"י סוכה ל"ה ב' ועי' בכורות ל"ד א' והרש"ם ברפ"ח וברפ"א דתרומות כ' דילפי' לה מדכתיב אכילה גבי תרומה ודרש"י לאכלה ולא להפסד.

⁵⁰ פסקי רי"ד בברכות ל"ח א' ולכן קטניות וברשינין של תרומה אין עושין מהן טחינין עיין תוספתא דתרומות פ"י ה"ה:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מברייטו דמי פירות זיעה בעלמא הוא והוי הפסד⁵¹, אף על גב דניחא לי' טפי לאכלן כך⁵².

חזין מזיתים וענבים בלבד⁵³, שהתורה החשיבה המשקה שלהן כדכתיב ראשית דגנך תירשך ויצהרך ואין זה הפסד⁵⁴.

עבר ועשה האוכל משקה הרי זה שותהו, הכהן ואסור לזרים וצריך לאכלו בטהרה ככל דיני תרומה⁵⁵. אבל אינו אלא מדרבנן דמה"ת פקע שם תרומה מינייהו דהו"ל זיעה בעלמא⁵⁶.

ואפי' יצא דבשן בעודן טבל ואח"כ קרא עליהן שם תרומה חל תרומה עליהן דמדרבנן חייבין בתרומה⁵⁷ ואפשר דכה"ג חייבין עליהן קרן וחומש.

וזר שאכל דבש תמרים⁵⁸ ויין תפוחים וכיוצא בהן בשגגה אינו חייב לשלם⁵⁹, ואם אכל במזיד מכין אותו מכת מרדות.

⁵¹ ברכות ל"ח א' פסחים כ"ד ב'

⁵² שטמ"ק וריטב"א ברכות ל"ח א'

⁵³ ודוקא זיתים טהורות וענבים טהורות אבל טמאים לא יעשם יין ושמן אבל דורכין פחות פחות מכביצה ירו' תרומות פ"א ה"ג מתוספתא פ"ט ה"י לרבי אליבא דר' יהושע לפי גי' הגר"א ויל"ע אם קי"ל כן

⁵⁴ ואפשר שאם בזמן מן הזמנים רוב בנ"א יסחטו מן הפירות וניחא להו בסחימתן כמו תפוז' בזמנינו יהי' דינו כזיתים וענבים ויהי' מותר לסוחטו ואפי' אם במקום א' נוהגין כן אם הוא באופן שאם הי' כל העולם בתנאי מקום זה היו ג"כ סוחטין מותר. עיין חזו"א שביעית סי' כ"ה סקל"ב ע"ש ועי' גם בחזו"א מעשרות סי' ז' סק"ב ועי' בלשון רבנו בפיה"מ תרומות פ"א מ"ג שכ' אלא אם הוא משקה הענבים או הזיתים כי כן מנהגם הי' להוציא מהן המשקה משמע דתלוי במנהגם. וגם י"ל דבתפוז' כיון שמערין את כל האוכל לתוך הכוס ואין נשאר אלא הפסולת הו"ל כטרימא שלדעת רוח"פ אפי' אם מרסקן לגמרי מותר כנ"ל. שם וכ"ה ברמב"ן חולין ק"ב ב' שנדפס כעת מכת"י וכן ברשב"ן ברכות ל"ח א' וכנ"ל. ולימון עדיף טפי שאין דרכו לאכלו כולו אלא לעולם המיץ שלו עיקר

⁵⁵ מאירי ברכות ל"ח א':

⁵⁶ חזו"א מעשרות סי' ז' סק"א אות ג' וסק"ב וכן מבואר בתו' ב"ב קמ"ו א' ד"ה ולא ועי' בתפא"י שכ' על קו' התוס' בפסחים כ"ד ב' הא טעם כעיקר מה"ת תירץ דהוא רק איסור ולא לוקה ולפ"ז הוא אסור מה"ת וצ"ע דאם הוא איסור מה"ת למה אין חייב חומש דאטו חומש במלקות תלוי וי"ל קצת ובתוס' אנשי שם כ' בשם לח"מ דבמשקה לא אמרי' טעם כעיקר.

⁵⁷ חזו"א שם סק"א וע"ש במה שנדפס משבת סק"ב שמפרש הירו' שאם יצא קודם גמ"מ לא גזרו עליהן איסור טבל ואח"כ מצדד דאולי לדעת הרמב"ם יש איסור דרבנן בכל גוונא.

⁵⁸ ואפשר שגם אם נטמאו אסור לעשות מהן מי פירות אלא קוברה כמות שהיא אם אין ראוי להסקה. וטומאתו לא פקעה ממנו אף לדעת רבנו בפ"א מטו"א דמי פירות אין מקבלין טומאה כיון דמדרבנן גם מי פירות אסורין לזרים לא פקע מינייהו שם תרומה טמאה. חזו"א מעשרות סי' ז' סק"ג ועי' בירו' תרומות פ"א ה"ג דמוכח דגם תרומה טמאה אסור לשנותה למשקה.

⁵⁹ וכן אם אכלן זר אין לוקה עליהן מה"ת וכדמסיים רבנו בסמוך שאינו תרומה אלא מדרבנן כנ"ל ולא חייבו עליו קו"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ודוקא חומץ סתוניות אבל חומץ יין שייך בו תרומה כיון שהוא גוף התרומה שנתקלקל הוא כמו פרי שנתקלקל⁶⁰.

יג. אין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים

כבר התבאר במסכת פסחים דף כד: שמשקין היוצאים מפירות הערלה אסורים מדרבנן, שאינם אלא זיעה בעלמא, ואין לוקים עליהם חוץ מיין ושמן של ערלה שלוקים עליהם בדרך שלוקים על הפירות עצמם⁶¹.

⁶⁰ תוס' ר"י החסיד שם.

⁶¹ רמב"ם מאכ"א פ"י הכ"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

